

van wirskante

heemkundering 'amalia van solms', baarle-herzog-nassau

jaargang 19, Extra Editie
1 februari 2004

Heemkundekring 'Amalia van Solms' houdt zich actief bezig met het erfgoed van onze gemeenten. Doel daarvan is:

- onze kennis ervan te vergroten
- het waardevolle te behouden en te beschermen
- de verzamelde gegevens beschikbaar te stellen

De kring verzamelt hiertoe informatie over velerlei onderwerpen uit het heden en verleden van Baarle, Castelré, Ulicoten en Zondereigen.

Heemkundekring 'Amalia van Solms'
Het Heemhuis
Kerkstraat 4
2387 Baarle-Hertog (B)

Internet: www.amaliavansolms.org

Bankrelaties:

- Rabobank Baarle-Nassau e.o.rekening: 10.38.94.969
- KBC Baarle-Hertog rekening: 733-3023880-32

Overname van artikelen of gedeelten ervan is slechts toegestaan mits bronvermelding.

van wirskaante

Driemaandelijks tijdschrift
Heemkundekring 'Amalia van Solms'
Baarle-Hertog-Nassau

Redactie: Dré Moors, Gerrit de Jong, Piet van der Flaes, Antoon van Tuijl,
Herman Janssen en Peter Tuytelaars.

19de jaargang, extra editie

1 februari 2003

INHOUD

Voorwoord	J. Hendriks	2
Voorwoord	J. Van Leuven	3
Gelukwensen	Leden en bestuur	4
Baols welkom veur Amalia	A. van Eijl-v.d. Klashorst	5
Terugblik op de geboorteweek		6
Kwartierstaat prinses Catharina-Amalia	Werkgroep Genealogie	12
Amalia van Solms, een biografie	H. Janssen	16
Kwartierstaat Amalia van Solms	Werkgroep Genealogie	34
Amalia's 400ste geboortedag		41
Vooruitziende blik?	A. van Tuijl	44
Arme Amalia	A. van Tuijl	45
Kerstwens 2003	H. Janssen	47
Bronvermelding		48

Voorwoord

Voor u ligt een gloednieuwe uitgave van “Van Wirskaante”, het tijdschrift van Heemkundekring Amalia van Solms in Baarle-Hertog-Nassau. In dit nummer staat de 17de-eeuwse vrouw centraal waarnaar deze vereniging is vernoemd. Wij zijn bijzonder trots dat het kindje van Prins Willem-Alexander en Prinses Máxima dezelfde naam als deze Vrouwe draagt.

Amalia van Solms heeft voor Baarle een belangrijke rol gespeeld bij de instandhouding van de unieke enclavesituatie. Zij genoot bekendheid zowel in Nederland als in België. Als weduwe van Frederik Hendrik en als moeder van Willem II en voogdes van Willem III droeg zij de titel “Vrouwe van Breda”. Als vazal van de Spaanse koning werd zij tot “Vrouwe van Turnhout” benoemd. Op deze manier symboliseerde zij als het ware de eenheid van Baarle, aangezien Baarle-Nassau onder Breda viel en Baarle-Hertog onder Turnhout.

Langs deze weg wil ik de wens uitspreken dat Prinses Catharina-Amalia, net als haar naamgenoot, mag opgroeien tot een gezonde en daadkrachtige vrouw. Prins Willem-Alexander en Prinses Máxima wil ik van harte gelukwensen met de geboorte van hun dochter.

Hopelijk mag Baarle hen drieën in de toekomst eens ontvangen, zodat zij zelf kennis kunnen maken met de unieke enclavesituatie én met Heemkundekring Amalia van Solms!

drs. J.P.M.M. Hendrikx
Burgemeester van
Baarle-Nassau, Nederland
Beschermer van
Heemkundekring
Amalia van Solms

Voorwoord

Amalia van Solms-Braunfels kwam vanuit het oosten met de Winterkoning naar de Verenigde Republiek. Ze kwam er op een cruciaal moment in de Nederlandse geschiedenis. Na de sobere, misschien wel wat inhalige Maurits, kwam met haar een nieuwe wind.

De stadhouders gingen zich gedragen als koningen: er kwam vorstelijk vertoon. Met Amalia van Solms kwamen de smaak, de praalzucht, de kunstpatronage en de paleizen. En ook de huwelijks-politiek. Bij de opvoeding van haar kleinzoon Willem III zag ze er steeds op toe dat de deugd van tolerantie niet werd vergeten.

Tijdens haar periode, een breukvlak in de republiek, werd deze van een bescheiden, wat bekrompen regio, een internationale en kosmopolitische streek. Ik ben dan ook blij dat de nieuwe Oranjeprinses zich mag tooien met de naam Amalia.

Ik hoop dat Prinses Catharina-Amalia de deugden en het testament van deze grote historische dame in haar verder leven op haar politieke agenda zal plaatsen. En natuurlijk ben ik blij dat zij ook de naam Amalia, de naam van onze heemkundekring, nog eens extra in de verf zet.

Jan Van Leuven
Burgemeester van
Baarle-Hertog, België
Beschermer van
Heemkundekring
Amalia van Solms

Gelukwensen

Leden en bestuur van Heemkundekring Amalia van Solms wensen Prins Willem-Alexander en Prinses Máxima van harte proficiat met de geboorte van hun dochter Amalia. Deze felicitaties gaan uiteraard ook uit naar de hele Koninklijke Familie. Moge de pasgeborene, net als de 17de-eeuwse Oranje-moeder Amalia van Solms, opgroeien tot een gezonde, intelligente en goedhartige prinses.

Wij zijn bijzonder trots dat gekozen is voor de naam Amalia, afkorting en troetelnaam van onze vereniging! Door middel van deze extra editie van ons tijdschrift "Van Wirskaante" besteden wij aandacht aan deze heuglijke gebeurtenis.

*Ook in het Heemhuis werd de geboorte van
Prinses Amalia gevierd.*

Baols welkom veur Amalia

Ad van Eijl-van de Klashorst

Catharina-Amalia,
Pasgeboren konningskind,
In 't Zuije deur oons allen
Al meteen zo zeer bemind.

In 't hele laand is groote vreugde
Maor speciaol in Baol,
Waant de naam Amalia is bekend
Om zijn heem bij allemaol.

En we kèèke naor oew petretje
Mee oew onbeschreve smoeleke:
Trots van bei oew lieve ouwers,
Maor toch ok ons aller boeieke.

Ge zêt un bildje van un meske
En zo as ge daor nou lee,
In oew irste witte baljurk,
Zijde al un schoon kadee.

We wensen oe un heel goei lèève.
Veul geluk, Amalia
En we hoope nao veul jaore:
Draogster van oonze regalia.

Terugblik op de geboorteweek

Ter gelegenheid van de bekendmaking van de naam van het pasgeboren prinsesje stond ook onze heemkundekring dagenlang in de belangstelling. Plots leek iedereen op zoek naar informatie over “Amalia van Solms”. Wanneer leefde zij? Waar woonde ze? Wie was ze? Wat betekende zij voor haar volk? De telefoons stonden roodgloeiend. Wij werden volledig overrompeld. Hoe een aantal van ons die Oranjedrukke heeft ervaren? Dat lees je in de volgende verhalen.

Ad Jacobs

De geboorte van Catharina-Amalia Beatrix Carmen Victoria op zondag 7 december 2003 heeft heel wat losgemaakt, niet alleen in de rest van Nederland maar vooral bij ons in Baarle. Vanaf het moment dat Prins Willem-Alexander de roepnaam “Amalia” bekend maakte, begonnen in Baarle de telefoons te rinkelen. Haar naam werd teruggekoppeld naar Amalia van Solms, Oranje-moeder uit de 17de eeuw en tevens Beschermvrouwe van Baarle en van onze vereniging.

Ja, we hebben het geweten! De gehele voormiddag: telefoon van radio, tv, weekbladen en noem maar op om informatie over Amalia van Solms. Velen kwamen via onze website bij de bestuursleden terecht en daar werden contacten gelegd voor interviews en reportages. Al vroeg kon Antoon van Tuijl, onze vice-voorzitter, op pad met TV Brabant. Hij maakte er een leuke sfeerreportage van.

Ikzelf als voorzitter en onze secretaris Dré Moors werden benaderd door het actualiteitenprogramma Nova. Die programmamakers wilden een achtergrondreportage over onze vereniging, over Amalia van Solms zelf en over haar contacten met Baarle. Twee uur lang trok de filmploeg door Baarle. Dré en ik hebben onze taken goed vervuld en 's avonds kon men genieten van een prachtige tv-reportage.

Niet alleen radio en tv wisten ons te vinden, zowat iedereen die informatie zocht over Amalia van Solms kwam bij onze website terecht. Een paar uur na de bekendmaking van de naam stonden de felicitaties van onze vereniging met de foto van het prinsesje op het internet. Hier is goed werk geleverd door onze webmasters, Herman en Jan.

Als we terugblikken op de Amalia-gekte kunnen we vaststellen dat we het als zeer bijzonder ervaren hebben. Zo van de ene op de andere dag volop in de belangstelling te mogen staan: wij als vereniging hebben ervan genoten en hebben er graag aan meegewerkt. Een mooiere publiciteit voor onze vereniging en voor de heemkunde in Baarle konden we ons niet wensen. We zijn bijzonder trots dat voor de naam Amalia is gekozen door onze Kroonprins en de toekomstige Koningin. Natuurlijk krijgt dit allemaal nog een vervolg, maar dat verneemt U straks wel op onze website of via de plaatselijke pers.

Antoon van Tuijl

Ook ik ben op dinsdag 7 december 2003 benieuwd welke naam er voor het jonge prinsesje uit de bus zal komen. Het vastleggen van bepaalde domeinnamen, de dag eerder, heeft me wat extra alert gemaakt.

De radio praat me bij op dinsdagmorgen: “Amalia gaat ze heten!” Vanaf dat moment is er nauwelijks nog tijd om na te denken over de vraag of wij, als vereniging met dezelfde naam, hier “iets” mee kunnen doen. De telefoon gaat. Femie, een van onze leden is aan de lijn. Of wij hier iets mee doen? De telefoon gaat. Verslaggever van een krant: “Wat vindt u ervan?”

Wordt het Catharina-Amalia?

Gaat u hier iets mee doen?” Radio Brabant belt: “Mogen wij even langs komen voor een gesprekje?” Intussen is TV Brabant ook al onderweg.

Onze internetsite heeft velen op het spoor van onze vereniging gezet. De dinsdagmorgen loopt vol met telefoontjes, gesprekken en opnamen. In de namiddag heb ik andere verplichtingen. Als even na twaalfen ook Nova nog belt, moet ik die doorverwijzen naar onze voorzitter. Later blijkt dat Ad Jacobs en Dré Moors voor een keurig item op de Nederlandse TV gezorgd hebben. Persoonlijk heb ik deze “overval” door de media ervaren als een prachtige promotie voor onze vereniging en voor Baarle.

Femie Lückman

Ik hoorde de naam Catharina-Amalia op de radio vernoemen de dag vóór de officiële bekendmaking, namelijk 's maandags. De naam vond ik al meteen “klinken”. Toepasselijk, maar vooral echt koninklijk. De volgende dag hoorde ik de bevestiging officieel via de televisie. De roepnaam “Amalia” klonk me zo vertrouwelijk in de oren. Misschien omdat het onze verenigingsnaam is? Dat bracht me op het idee om Antoon te bellen met het voorstel er iets mee te doen. Misschien kunnen we Amalia een levenslang lidmaatschap van onze vereniging aanbieden? Of is er in de toekomst voor haar een rol als beschermvrouwe weggelegd in navolging van haar voorgangster, Amalia van Solms? Wie nog ideeën heeft, ze zijn altijd van harte welkom. Tot ziens in het Heemhuis.

Herman Janssen

Zondagskind

De geboorte van Prinses Catharina-Amalia veroorzaakte een enorme toeloop op onze website! Op het internet werd iedereen door computergestuurde zoekprogramma's naar heemkundekring Amalia van Solms geleid. Op zondag, de geboortedag zelf, was het nog rustig. We ontvingen zeven internetbezoekers. Een vrij normale dag, dus. Op maandag lekte de vermoedelijke naam uit en brachten maar liefst 396 surfers een bezoekje.

Dinsdagvoormiddag wist ik nog niets van die drukte. "Toevallig" ging ik met mijn vrouw winkelen in Breda. Toegegeven, als geboren en getogen Belg was ik benieuwd hoe uitbundig de Nederlanders zouden reageren op de geboorte van hun prinsesje. Wat me het eerst opviel? Het was stil in Breda. Vreemd, alsof iedereen voor de televisie zat. Weinig oranje ook op straat. Alleen bij de bakker merkte je aan het gebak iets van de geboorte. 't Viel mij al bij al wat tegen.

Thuisgekomen ging ik voor de computer zitten en controleerde (intuïtief?) het bezoekersaantal van onze website. Was dat schrikken! Het duurde even voor ik besepte wat er gaande was. De laatste tien bezoekers hadden zich allemaal in dezelfde minuut aangemeld. De grafieken vertoonden nooit eerder geziene vormen. De voorbije dagen en weken leken in het niet verdwenen.

Vlug Jan Broos, Ad Jacobs en Dré Moors gemaïld. Zo, dat was gebeurd. Maar, kon ik zolang op een antwoord wachten? Dan maar een telefoontje naar Jan. Geen antwoord, waarschijnlijk was hij nog op het werk. Dan zag

De naam Amalia klinkt als een klok: zij is rijk aan traditie en symboliek

niet op 't werk. Daar weet jij niets van?..."

Gelukkig nam Dré telefonisch contact met mij op. Samen zochten wij naar de gepaste woorden met gelukwensen vanwege onze vereniging voor de Koninklijke Familie. Die tekst stuurde ik per e-mail naar Jan, die inmiddels zelf ook thuis was gekomen. Hij werkte de nieuwe pagina verder af, terwijl ikzelf in de archieven dook, op zoek naar gegevens over Amalia van Solms. De dag werd afgesloten met 1.575 aanmeldingen voor onze website, een absolute topdag! Dat zijn tijdens de daguren gemiddeld meer dan twee bezoekers per minuut. Dat betekent op één dag tijd zowat de helft van het jaarlijks bezoek.

Woensdag slaagden Jan en ikzelf erin om een biografie van Amalia van Solms op de website van onze vereniging te plaatsen. Het bleek de meest uitgebreide op het hele net. Vanuit heel wat sites werd daarom een link gelegd naar de onze. De waanzinnige drukte was korte tijd later weliswaar voorbij, maar de belangstelling - ook die uit het buitenland - bleef nog wekenlang goed.

Vanuit welke landen onze website werd bezocht? Hou je vast: Nederland, België, Verenigde Staten, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Spanje, Frankrijk, Nieuw-Zeeland, Canada, Zwitserland, Luxemburg, Italië, Zweden, Israël, Litouwen, Brazilië, Aruba, Tsjechië, Colombia, Portugal, Venezuela, Finland, Oostenrijk, India, voormalige USSR, Jordanië, Noorwegen, Zuid-Afrika, China, Denemarken, Griekenland, Australië en Turkije.

ik een briefje liggen bij de telefoon. "Ad heeft gebeld en gevraagd om hem op het werk terug te bellen." "Hallo? Ad is niet meer bereikbaar? Hij is er niet meer?" Dan naar Ad's huis gebeld: "Neen José, Ad is

Jan Broos

9 december 2003. 's Middags (zo rond de klok van drie) hoorde ik van een collega de naam van ons nieuwe prinsesje: Catharina-Amalia Beatrix Carmen Victoria. Haar roepnaam was Amalia. Het eerste wat me te binnenschoot was: "Ik moet, zodra ik thuis kom, direct Herman Janssen bellen, want ik vermoed dat ik de website zal moeten aanpassen." Onderweg naar huis probeerde ik te verzinnen wat we op de website konden plaatsen. Thuis aangekomen, mail aangezet en jawel hoor: een berichtje van Herman. En via de telefoon: een voice-mailgesprek van Herman. "Kunnen we de site aanpassen, want er komen vandaag zoveel bezoekers."

In plaats van de keuken in te duiken, ben ik maar direct aan de website begonnen. Herman was ondertussen bezig met een tekst voor op de voorpagina. Die had hij snel klaar, dus was de voorpagina van de website dat ook. Fotootje erbij gezocht en de website kon weer in de lucht. Zo, dat was het. Althans, dat dacht ik, want al snel bleek dat meerdere Nederlanders thuis gekomen waren en op het net op zoek gingen naar "Amalia". En waar kom je uit als je via Google gaat zoeken naar Amalia... Juist ja, bij www.amaliavansolms.org.

En wat ik al vreesde, gebeurde ook. De provider kon het even niet meer aan en de site ging op zwart. Gelukkig maar een half uurtje, veel hebben we dus niet gemist. Intussen was het 21 uur geworden: "Oh ja, da's waar ook. Ik moet nog eten!"

“Zeg maar Amalia”

Kwartierstaat prinses Catharina-Amalia

Werkgroep Genealogie

Onderstaande kwartierstaat is opgesteld door onze Werkgroep Genealogie. Het is de bedoeling om de relatie te verduidelijken tussen Prinses Catharina-Amalia en Amalia van Solms.

Eerder is al gewezen op het verband tussen de families Oranje-Nassau en Zorreguieta. Hier is echter wel een kanttekening bij te maken. Op veel websites staat dat de gemeenschappelijke voorouder Peter Halbach zou zijn. Dit is echter nooit bewezen. Wel staat vast dat Koning Alphons III van Portugal (°5-5-1210, +16-2-1279 Lissabon) een gemeenschappelijke voorouder is.

Bij kwartierstaten wordt de SOSA-nummering toegepast. Dat betekent dat de kwartierstaat begint met het nummer 1 (Prinses Catharina-Amalia). Haar vader is “haar nummer x 2” en haar moeder is “het nummer van haar vader + 1”. En zo verder.

1. Catharina-Amalia Beatrix Carmen Victoria

(*Den Haag 07-12-2003)

2. Willem-Alexander Claus Georg Ferdinand, Prins van Oranje

(*Utrecht 27-04-1967, huwde op 02-02-2002 met nr. 3)

3. Máxima Zorreguieta Cerruti, Prinses der Nederlanden

(*Buenos Aires 17-05-1971)

4. Claus George Willem Otto Frederik Geert, Prins der Nederlanden

(*Hitzacker 06-09-1926, +Amsterdam 06-10-2002, huwde op 10-03-1966 met nr. 5)

5. Beatrix Wilhelmina Armgard van Oranje-Nassau, Koningin der Nederlanden

(*Soestdijk 31-01-1938)

10. Bernhard Leopold Frederik
Everhard Julius Koert Karel
Godfried Pieter von Lippe-
Biesterveld
(*29-06-1911, huwde op 07-
01-1937 met nr. 11)

**11. Juliana Louise Emma Marie
Wilhelmina van Oranje-
Nassau, Koningin der
Nederlanden**
(*Den Haag 30-04-1909)

22. Heinrich Wladimir Albrecht
Ernst van Mechlenburg-
Schwerin
(*Schwerin 19-4-1876, +Den
Haag 03-07-1934, huwde op
07-02-1901 in Den Haag met
nr. 23)

**23. Wilhemina Helena Pauline van
Oranje-Nassau, Koningin der
Nederlanden**
(*Den Haag 31-08-1880,
+Apeldoorn 28-11-1962)

Koningin Wilhelmina

46. Willem III Alexander Paul Frederik Lodewijk, Koning der Nederlanden

(*Brussel 19-02-1817, +Apeldoorn 23-11-1890, huwde op 07-01-1879 in Arolsen met nr. 47)

47. Adelheid Emma Wilhelmina Theresia van Waldeck en Pymont
(*Arolsen 02-08-1858, +Den Haag 20-03-1934)

92. Willem II Frederik George Lodewijk, Koning der Nederlanden

(*Den Haag 06-12-1792, +Tilburg 17-03-1849, huwde op 21-02-1816 in Sint-Petersburg met nr. 93)

93. Anna Pavlona, Grootvorstin van Rusland
(*Sint-Petersburg 18-01-1795, +Den Haag 01-03-1865)

184. Willem I, Koning der Nederlanden

(*Den Haag 17-09-1772, +Berlijn 12-12-1843, huwde op 01-10-1791 in Berlijn met nr. 185)

185. Frederica Louisa Wilhelmina van Pruisen
(*Potsdam 18-11-1774, +Den Haag 1837)

368. Willem V, (Erf)Stadhouder van Nederland

(*Den Haag 11-04-1748, +Brunswijk 1806, huwde op 04-10-1767 in Berlijn met nr. 369)

369. Frederika Sophia Wilhelmina van Pruisen
(*1751, +1820)

736. Willem IV, stadhouder, Prins van Nassau-Dietz en Oranje

(*Leeuwarden 10-09-1711, +Wassenaar 22-10-1751, huwde in 1734 met nr. 737)

737. Anna van Hannover
(*Hannover 02-11-1709, +Den Haag 23-02-1759)

1472. Johan Willem Friso, Prins van Nassau-Dietz en Oranje

(*Dessau 04-08-1687, +Moerdijk 14-07-1711, huwde op
26-04-1709 in Kassel met nr. 1473)

1473. Maria Louise van Hessen-Kassel

(*Kassel 20-02-1688, +Leeuwarden 13-06-1765)

**2944. Hendrik Casimir II, Stadhouder van Friesland, Groningen en
Drente**

(*1657, +1696, huwde in 1683 met nr. 2945)

2945. Henriette Amalia van Anhalt-Dessau

(*1666, +1726)

5888. Willem Frederik, Prins van Nassau-Dietz

(*1613, +1664, huwde in 1652 met nr. 5889)

**5889. Albertina Agnes, vijfde dochter van Frederik Hendrik en
Amalia van Solms**

(*Den Haag 09-04-1634, +Oranjewoud 24-05-1696)

11678. Frederik Hendrik, Prins van Oranje

(*Delft 29-01-1584, +Den Haag 14-03-1647, huwde op
04-04-1625 in Den Haag met nr. 11679)

11679. Amalia van Solms

(*Braunfels 31-08-1602, +Den Haag 08-09-1675)

Amalia van Solms, een biografie

Herman Janssen

Toen Amalia van Solms in 1625 in Den Haag werd gekleed voor haar huwelijk met Frederik Hendrik, vouwde ze haar handen en zei: 'Quid reddam Domino?' (Hoe zal ik het de Heer vergoeden?). Er sprak dankbaarheid uit die woorden, maar ook verbazing. Want Amalia's levenspad was niet bepaald over rozen gegaan en niemand had kunnen voorspellen dat ze ooit zo'n hoge positie zou bekleden.

Een moeilijke jeugd

Amalia werd op 31 augustus 1602 in het kasteel van Braunfels (Duitsland) geboren als dochter van Graaf Johann Albrecht van Solms-Braunfels en diens eerste gemalin Agnes van Sayn-Wittgenstein. In dit gezin werden vier kinderen geboren: Ursula (1594-1657), Johann Albrecht II (1599-1648), Amalia (1602-1675) en Louise Christina (1606-1669).

Amalia stamde uit een geslacht van oude maar verarmde adel. Ze werd opgevoed in Heidelberg aan het hof van de keurvorst van de Palts. Haar vader was er opperhofmeester, eerst van Frederik IV en daarna van diens zoon Frederik V. Amalia had een zorgvolle jeugd achter zich. Opgegroeid in een gezin dat rijker was aan kinderen dan aan inkomsten, was het een verademing voor haar om hofdame te worden in het gevolg van de keurvorstin, de Engelse koningsdochter Elisabeth Stuart.

In 1619 liet het protestantse, keurvorstelijk paar zich overhalen om de kroon te aanvaarden van het katholieke koninkrijk Bohemen. Amalia reisde in het gevolg van de nieuwe koningin naar Praag en nam haar intrek in het Hradschin, de burcht. Slechts één winter genoot ze van de verkwistende banketten, jachtpartijen en sledetochten die de luchthartige Elizabeth organiseerde. In 1620 maakte de Slag op de Witte Berg voorgoed een einde aan de droom. Het leger van de koning van Bohemen werd door de keizerlijke troepen verslagen. Vrijwel alle edelen en hovelingen sloegen

op de vlucht. Het leven van het koningspaar was in gevaar. Niemand waagde het hen onderdak te verlenen want de keizer dreigde met de rijksban. Gelukkig bleef de daadkrachtige hofdame Amalia haar koningin trouw. Vrijwel zonder bagage ondernam ze met de zwangere vorstin een barre tocht over de sneeuwvelden naar het westen en hielp haar onderweg bij de bevalling. Na een lange reis arriveerden de vluchtelingen volkomen berooid in Den Haag.

Elizabeth, koningin van Bohemen

Prins Maurits van Oranje gaf de asielzoekers een veilig onderdak in een huis aan de Kneuterdijk.

Met het ongelukkige koningspaar leerde Amalia de wisselvalligheden van het lot kennen. De familie Solms-Braunfels behoorde tot de weinige getrouwen die de koning en de koningin van Bohemen in hun verbanning volgden. Amalia heeft daar met hen geleefd in al de ontberingen en gedeeld in het gebrek dat het vorstenpaar te verduren had. Amalia's vader is in Den Haag overleden op 15 mei 1623. Hij was verarmd en in vrij berooide staat, doch niettemin werd hij naar zijn voormalige rang en kwaliteit met enigszins vorstelijke praal ter aarde besteld.

*Portret van Frederik Hendrik, Prins van Oranje,
en zijn vrouw Amalia van Solms Braunfels*

Amalia ging in Holland een onbekende toekomst tegemoet die zij donker voor zich zag. De koningin van Bohemen, voortaan spottend de “Winterkoningin” genoemd, was met haar gevolg vaak op het Haagse Binnenhof te vinden. Daar liet Frederik Hendrik, de jongste broer van de stadhouder, zijn oog vallen op de jonge en beeldschone hofdame Amalia van Solms. De Prins stond in Haagse kringen bekend als “Mooi Heintje”, een ware hartenbreker. Maar Amalia liet zich niet verleiden om zijn minnares te worden. Trots, ambitie en berekening wonnen het van haar verliefdheid. Ze slaagde erin de knappe Frederik Hendrik buiten haar slaapvertrek te houden en wakkerde daarmee zijn hartstocht aan.

Prins Frederik Hendrik van Oranje

Frederik Hendrik was op 29 januari 1584 in het Delftse Prinsenhof geboren als twaalfde en laatste kind van Willem van Oranje en diens vierde vrouw, Louise de Coligny. De “Vader des Vaderlands” was zo blij met de geboorte van deze zoon dat hij na de doop in de Nieuwe Kerk in Delft een groot festijn organiseerde. Nog geen maand later werd de Prins van Oranje op de trap van het Prinsenhof door Balthazar Gerards doodgeschoten. De moordenaar werd gegrepen, opgesloten en na zijn proces op de Markt voor het Stadhuis terechtgesteld. De moeder van Frederik Hendrik verklaarde dat ze niet kon blijven in de stad waar ze zo een groot verlies had geleden. Ze verliet Delft en keerde er alleen terug om het graf van haar man te bezoeken. Ze voedde haar zoon zorgvuldig op en bracht hem aan het hof van de Franse koning, waar hij als een edelman leerde dansen, converseren, schermen en paardrijden.

De krijgskunst leerde Frederik Hendrik van zijn zeventien jaar oudere halfbroer, Prins Maurits, die hun vader was opgevolgd als Stadhouder. In 1600 nam Frederik Hendrik deel aan de beruchte Slag bij Nieuwpoort (B). Hij onderscheidde zich door zijn moed en strategisch inzicht. Louise de Coligny was niet erg gesteld op de invloed die de drankzuchtige Maurits uitoefende op haar zoon: “Hij aapt zijn broer in alles na,” kloeg ze.

Maurits, Prins van Oranje

Bij een van zijn minnaressen verwekte Frederik Hendrik een zoon. Maar hij weigerde, net als de verstokte vrijgezel Maurits, zich aan één vrouw te binden. In 1625 echter lag de oude Stadhouders op sterven en riep hij zijn halfbroer bij zich. Maurits gelastte Frederik Hendrik onmiddellijk te trouwen en te zorgen voor wettige nakomelingen, anders zou het Huis van Oranje uitsterven. Maar Mooi Heintje, die al eenenveertig jaar was, wenste een vrije man te blijven. Woedend dreigde de doodzieke Maurits ermee dat hij dan zelf zou trouwen. Hij had minstens acht bastaarden verwekt en kon hen tot erfgenamen en opvolgers benoemen. Dit gaf de doorslag: Frederik Hendrik haastte zich naar de hofdame van de Winterkoningin en vroeg haar ten huwelijk. Amalia van Solms aarzelde geen moment. Hoewel zij geen bruidschat inbracht, was zij toch een acceptabele bruid. Zij was niet van geringere afkomst dan haar verloofde.

Omdat haar grootmoeder een zuster van Willem van Oranje was, moest voor het huwelijk dispensatie worden aangevraagd bij de Kerk. Amalia was

met andere woorden een achterlicht van Frederik Hendrik. Op 4 april 1625 gaven zij elkaar tijdens een sobere kerkelijke plechtigheid hun ja-woord. Het burgerlijk huwelijk werd al gesloten op 31 maart 1625, nog vóór de dispensatie werd verleend.

Een gelukkig huwelijk

Met het huwelijk had Frederik Hendrik de Oranje-erfenis en een liefvallige 23-jarige gemalin verworven. Prins Maurits sloot op 23 april 1625 gerust de ogen. Hoewel Frederik Hendrik bijna 20 jaar ouder was dan Amalia en ze uit pure berekening waren getrouwd, vond hij bij haar de liefde en de toewijding van een trouwe echtgenote. Zij hadden een harmonisch huwelijksleven. Met het aanbreken van hun bewind gloorde de dageraad van de Gouden Eeuw. Prins Frederik Hendrik ontpopte zich tot een grote staatsman, die met tact en tolerantie de binnenlandse godsdienstige conflicten oploste.

Na de dood van zijn broer kreeg Frederik Hendrik het Stadhoudersschap van Zeeland, Holland, Utrecht, Gelderland en Overijssel opgedragen. Hij werd tevens Kapitein- en Admiraal-generaal. In de strijd tegen de Spanjaarden behaalde hij voortdurend successen. De inname van 's-Hertogenbosch dwong in Europa alomtevereen bewondering af waardoor de Prins de bijnaam "de Stedenbedwinger" kreeg. In 1632 nam hij Venlo, Roermond en Maastricht in. In 1637 veroverde hij Breda.

De scherpzinnige Amalia van Solms vulde hem volmaakt aan: ze herschiep het sobere Oranjehof tot één van de meest luisterrijke hoven van Europa en vergrootte daarenboven door goed beheer het vermogen van het Oranjehuis. Ze verving haar echtgenoot wanneer hij op veldtocht was en schonk hem de begeerde zoon en opvolger.

Frederik Hendrik en Amalia van Solms waren bijzonder succesvol in de huwelijkspolitiek voor hun kinderen. Zij werden daardoor de stamouders

van de meeste thans nog regerende vorstenhuizen in Europa. Amalia wist haar kinderen te koppelen aan het Engelse vorstenhuis en belangrijke Duitse vorstendommen.

Karakter

Amalia van Solms was in 1620 bij haar aankomst in Den Haag een blozende schoonheid en een fiere vrouw, gesproten uit een oud adellijk geslacht dat echter niet in de welvaart en de opgaande bloei der Nassau's en Oranje's had gedeeld. Via een gunstig huwelijk probeerde ze de vergane luister van het geslacht Solms weer te ontplooiën. Amalia was een begeerde partij voor veel aanbidders die langskwamen aan het hof van Prins Maurits. Zij bewonderden haar charmante verschijning, haar vlotte omgang, de onderhoudende toon van haar gesprekken en haar helder, gerijpt oordeel dankzij de op jeugdige leeftijd verkregen levenswijsheid.

Uit de geschilderde en gegraveerde beeltenissen blijkt dat Amalia een fiere en energieke vrouw was met een ietwat grove maar sensuele schoonheid. Haar levendige, zwarte ogen tintelden van levenslust en gezondheid. Ze was een doortastende vrouw die wist wat zij wou en die de kunst verstond om haar omgeving naar haar hand te zetten zonder opvallend bezig te zijn of het vrouwelijk sentiment in haar persoonlijkheid al te zeer geweld aan te doen.

Amalia was buitengewoon zelfstandig en erg consequent. Volgens bewaard gebleven documenten was zij een vrouw met hoge plichtsopvattingen. Amalia hield van orde. Haar gezin, huis en hofhouding werden goed door haar bestuurd. Bij de huwelijken van haar kinderen trad ze als vanzelf op de voorgrond en ging dan vaak voor niemand uit de weg. In vroegere jaren was Amalia zeer populair. Daarna verloor ze de volksgunst, wellicht omdat ze na het overlijden van haar man lange tijd te veel aandacht besteedde aan de buitenlandse politiek ten koste van de binnenlandse problemen. Met haar spontane, open persoonlijkheid verloor zij overigens al te dikwijls

haar zelfbeheersing, zeer ten koste van haar waardigheid. Zij kon ruw zijn in haar woorden en dikwijls ook in haar daden. Ze bezondigde zich aan een zekere mate van heerszucht om de Oranjebelangen veilig te stellen.

Een groot gezin

Het huwelijk van Frederik Hendrik en Amalia van Solms telde negen kinderen. Amalia overleefde zes van hen.

1. Willem

Willem II, Prins van Oranje, werd in Den Haag geboren op 27 mei 1626. Zijn geboorte werd met vreugde begroet omdat de Oranje-dynastie kon worden voortgezet. Amalia van Solms beleefde een ware triomf toen zij na veel onderhandelen erin slaagde haar enige zoon uit te huwelijken aan een Engelse koningsdochter, de negenjarige Mary Stuart. Karel I gaf zijn toestemming voor het huwelijk en kreeg in ruil militaire en financiële steun om een ophanden zijnde burgeroorlog te voorkomen. Prinses Mary echter vond dat zij beneden haar stand was getrouwd en keerde zich voor de rest van haar leven tegen haar schoonmoeder, Amalia van Solms. Willem en Mary trouwden in Londen op 12 mei 1641.

Tijdens de vredesonderhandelingen van Münster overleed Frederik Hendrik, wat Prins Willem II de titel opleverde van

Willem II, de oudste zoon van Amalia

Stadhouder van Holland, Zeeland, Utrecht, Overijssel, Groningen, Drenthe en Westerwolde (1647-1650). Willem was gekant tegen de vredesplannen met Spanje, dit ten gunste van zijn schoonvader en zwager. Maar hij kwam te laat aan de macht om de Vrede van Münster (1648) alsnog tegen te houden.

Willem had ambitieuze plannen. Hij wou Nederland tot een sterk, gecentraliseerd calvinistisch land maken met hemzelf als monarch. De jonge Prins van Oranje steunde daarbij op de orthodoxe Calvinisten.

Mary Stuart, de vrouw van Willem II

Hij was het niet eens met de politiek van religieuze tolerantie die zijn vader had toegepast. Overal in het katholieke zuiden (behalve in Overmaas) voerde hij de hervorming door, wat tot spanningen leidde. Priesters werden vervangen door dominees en kerken ontdaan van alle sier. Spoedig echter werd duidelijk dat de mensen in de Generaliteitslanden katholiek wensten te blijven. Willem's moeder, Amalia van Solms, speelde een opmerkelijke rol omdat zij wou dat de politiek van haar man werd voortgezet. Amalia kwam bij geschillen tussenbeide ten voordele van het "Spaanse" (en dus katholieke) Baarle-Hertog.

Toen in 1649 zijn schoonvader werd onthoofd, vroeg Willem tevergeefs militaire steun om de Stuarts te helpen. In het geheim startte hij onderhandelingen met Frankrijk met als doel het uitbreiden van zijn eigen grondgebied ten koste van Spanje, de centralisering van de regering en het op de Engelse troon brengen van zijn zwager Karel II. Dit alles stuitte op

veel weerstand van de Nederlandse Staten. Samen met Willem Frederik van Nassau, de Stadhouder van Friesland, bereidde Willem een staatsgreep voor die tot doel had de macht van Holland te breken. In 1650 liet Willem de leiders van de oppositie gevangen nemen en het Hollandse verzet werd helemaal gebroken door de belegering van Amsterdam.

Willem kwam als winnaar uit de strijd, maar in oktober van datzelfde jaar kreeg hij koorts. Het bleek de kinderpokken te zijn. Hij stierf op 6 november 1650. De bevolking bleek opgelucht. Sommige historici twijfelen aan de politieke begaafdheid van de Prins en beweren zelfs dat zijn dood een zegen was voor het land. De Staten van Holland besloten om geen nieuwe stadhouder te benoemen. Ze vonden de Oranjes te machtswellustig, te oorlogszuchtig en te pro-Engels. Dit luidde het eerste stadhouderloos tijdperk in. Op 14 november 1650, enkele dagen na het overlijden van zijn vader, werd Prins Willem III geboren in Den Haag. Deze kleinzoon van Amalia van Solms was Stadhouder van de Nederlanden van 1672 tot 1702 en Koning van Engeland van 1688 tot 1702.

2. Louise Henriëtte

Amalia's oudste dochter werd in Den Haag geboren op 7 december 1627. Haar ouders hadden vooral oog voor een goed politiek huwelijk. Zij dwarsboomden daarom haar liefde voor achterneef Charles de la Trémoille, prins van Talmont. De onderhandelingen over een mogelijke verbintenis met de Prins van Wales, de latere Koning Karel II, werden afgebroken omdat het politiek risico op dat moment te groot was. Louise Henriëtte werd

Louise Henriëtte

*Amalia, Frederik Hendrik en hun dochters
Albertina Agnes, Henriëtte Catharina en Maria.*

uiteindelijk, ondanks haar hevig verzet, uitgehuwelijkt aan een achterneef met een lagere status: Keurvorst Frederik Willem van Brandenburg (°16 februari 1620,+09 mei 1688). Zij trouwden op 7 december 1646. Uit hun huwelijk stammen de latere koningen en keizers van Pruisen en Duitsland. Louise Henriëtte is ook de grootmoeder van Frederik de Grote, Tsaar van Rusland.

Een deel van Brandenburg was bezet door Zweedse troepen. Louise Henriëtte woonde na haar huwelijk tijdelijk in Kleef, dat sinds 1614 deel uitmaakte van het keurvorstendom. Frederik Willem van Brandenburg wist zijn land tot een eenheid te smeden wat hem de bijnaam “de Grote Keurvorst” opleverde. Louise Henriëtte overleed in Berlijn (Cölln/Spree) na een wekenlang ziekbed (+18 juni 1667). De Keurvorst hertrouwde in

1668, zeer tegen de zin van de Oranjeverwanten, met Hertogin Dorothea Sophie van Holstein-Glücksburg.

3. Henriëtte Amalia

Zij werd geboren op 26 oktober 1628 en overleed twee maanden later.

4. Elisabeth

Elisabeth werd geboren op 4 augustus 1630 en is diezelfde dag gestorven.

5. Isabella Charlotte

Isabella Charlotte werd geboren op 22 januari 1632. Tien jaar later, in april 1642, stierf ze aan een onbekende ziekte.

6. Albertina Agnes

Albertina Agnes, Gravin van Nassau, is de stammoeder van het huidige Huis van Oranje-Nassau. Haar moeder, Amalia van Solms, wordt daarom de “Oranje-moeder” genoemd. Albertina Agnes werd op 9 april 1634 in Den Haag geboren. Op 2 mei 1652 trouwde ze met haar neef Willem Frederik, Vorst van Nassau-Dietz (1652), Graaf van Katzenbogen, Vianden en Spiegelberg. Hij werd op 17 augustus 1613 geboren als zoon van Graaf Ernst Casimir van Nassau-Dietz en Sophia Hedwig van Brunswijk-Wolfenbützel.

Albertina Agnes groeide op in het Haagse Stadhoudelijk Kwartier. Haar huwelijk met de Friese Stadhouders vond plaats in Kleef aan het

Albertina Agnes

hof van Johan Maurits. Het paar verhuisde naar Leeuwarden, het middelpunt van het Friese bestuurlijk en politiek leven. Toen Prinses Albertina op 31 oktober 1664 weduwe werd, kreeg ze de voogdij over haar zoon Graaf Hendrik Casimir II (°1657, +1696). Voor hem nam zij het stadhouderschap waar tot 1677. Tevens was zij namens hem regentes van het graafschap Dietz. In Friesland was de Prinses graag gezien. In de jaren 1672 tot 1673 deed zij samen met Johan Maurits veel moeite om het Noorden te verdedigen tegen Münster.

Haar zoon werd streng opgevoed. Albertina wees hem onophoudelijk op het grote voorbeeld van zijn neef, Prins Willem III. Vanaf 1671 liet Albertina in Dietz de oude middeleeuwse burcht vervangen door een nieuw slot dat ze Oraniënstein noemde en waar ze met haar zoon ging wonen. Ook in Friesland wou de Prinses over een voorname buitenplaats beschikken. Zij kocht daarom ten zuidoosten van het huidige Heereveen voor 41.000 carolusguldens het landgoed “in het Wold”, dat de naam Oranjewoud kreeg. Het bestaande huis liet zij verbouwen en uitbreiden. Van haar moeder erfde de Prinses het vruchtgebruik van het Huis ten Bosch dat zij verkocht aan Prins Willem III. In haar geliefde Oranjewoud (gesloopt tussen 1803 en 1805) overleed Prinses Albertina Agnes op 24 mei 1696.

Haar zoon, Graaf Hendrik Casimir II (°1657,+1696), trouwde met Henriette Amalia van Anhalt-Dessau (°1666,+1726). Hun zoon, Graaf Johan Willem Friso, erfde de titel “Prins van Oranje” van Prins Willem III van Oranje-Nassau. Die was in maart 1702 in London overleden ten gevolge van een val van zijn paard.

7. Henriëtte Catherina

Zij werd geboren op 10 januari 1637. Henriëtte Catherina werd op vijfjarige leeftijd verloofd met de negenjarige Enno Ludwig van Cirksena, Erfgraaf van Oost-Friesland. Haar ouders verwachtten hiermee invloed te krijgen in Oost-Friesland, wat een grote rol speelde bij de politieke hervormingen.

De opvoeding van de vaderloze Erfgraaf werd in handen gelegd van Amalia van Solms. Prins Willem II was zijn voogd. Toen Enno Ludwig zeventien jaar oud was, drong hij aan op een huwelijk. Helaas voelde de Prinses geen genegenheid voor hem. Hij stond dan ook bekend als “dik, dom en lui”. Met toestemming van de Staten werd de verloving verbroken.

Henriëtte Catherina

Karel Stuart, de broer van Maria Stuart, vroeg ook nog om de hand van Henriëtte Catherina, maar laatstgenoemde huwde tenslotte met Johann Georg II, Vorst van Anhalt-Dessau (°1627,+1693). Dat gebeurde op 9 juli 1659. In 1693 overleed haar man waarna Henriëtte Catherina regentes werd voor haar zoon Leopold. Zij stierf in 1708.

8. Hendrik Lodewijk

Hij werd geboren op 30 november 1639 en stierf op 19 december 1639. Veertien dagen later werd hij bijgezet in het familiegraf in Delft.

9. Maria

De jongste dochter van Frederik Hendrik en Amalia van Solms werd geboren op 5 september 1642. Maria werd geboren toen haar vader 60 jaar was. Zij was acht jaar oud toen haar neefje Prins Willem III werd geboren. In 1660 was er sprake van een huwelijk met de Engelse koning, Karel II. Na verscheidende onderhandelingspogingen werd in 1661 nogmaals een gezantschap gestuurd om op een huwelijk aan te dringen. Het liep anders. De koning trouwde met een prinses uit Portugal, een land dat in oorlog

Amalia en prinses Maria

was met Spanje. Prinses Maria trad op 23 september 1666 in het huwelijk met Maurits Lodewijk Hendrik, Paltsgraaf van Simmern (°1640,+1673). Zij stierf in Kreuznach op 20 maart 1688.

Weduwe

Amalia's echtgenoot, Frederik Hendrik, overleed in Den Haag op 14 maart 1647. Zijn begrafenis in Delft werd bezocht door duizenden rouwenden die uit alle gewesten waren toegestroomd. De "Stedendwinger" werd bijgezet in het marmere grafmonument dat Hendrick de Keijser in opdracht van Prins Maurits in 1618 had gemaakt. Frederik Hendrik kreeg geen afzonderlijk grafmonument. Toen hij in de Nieuwe Kerk aan de zijde van zijn vader en halfbroer een laatste rustplaats had gevonden, wachtten zijn weduwe nog achtentwintig moeilijke levensjaren vol zorgen en bittere ervaringen. Maar Amalia mocht het nog meemaken dat haar kleinzoon in 1672 tot Stadhouders Willem III werd verheven.

Amalia werkte hard. Ze diende haar volk en familie met toewijding. Amalia van Solms stierf in Den Haag op 8 augustus 1675. Zij werd begraven in Delft.

Amalia van Solms en de enclaves in Baarle-Hertog-Nassau

Een eretitel van Amalia van Solms luidt “Beschermvrouwe van de enclaves van Baarle-Nassau (NL) en Baarle-Hertog (B)”. In het vredesjaar 1648 en ook gedurende de daaropvolgende decennia bleven de Baarlese enclaves bestaan dankzij Amalia van Solms en haar beschermeling, pastoor Gerardus Van Herdegom.

Amalia

Laten we beginnen met het aandeel van pastoor Van Herdegom. Kort na de Vrede van Münster eigen-

de Prins Willem II van Oranje zich alle kerkelijke goederen toe. In Baarle kwam zijn onderdrossaard in het gezelschap van een groot aantal soldaten en een wagen met predikanten beslag leggen op de goederen van de Katholieke Kerk. De kapel op Nijhoven werd gesloten nadat grote vernielingen waren aangericht door de beeldenstormers. Zij beëindigden hun werk nadat één van hen zich bezeerd had in een poging om een kruisbeeld te vernielen, wat door getuigen werd verklaard als een teken van Gods woede. Wanneer onderdrossaard Daniël Buycx vervolgens in het centrum de Remigiuserkerk wou onteren en sluiten, kwam het tot een

Het kasteel van Turnhout

twist met Van Herdegom, witheer van de abdij van Tongerlo en op dat moment kapelaan van de Baarlese parochie.

Van Herdegom ontzegde de soldaten en predikanten de toegang tot de Remigiuserkerk. Hij beweerde dat de kerk zich bevond op het grondgebied van Baarle-Hertog, behorende tot het Land van Turnhout en dus tot het koninkrijk Spanje. De bewijzen

daarvan had hij overgemaakt aan de Prins van Oranje. Na korte beraadslaging kwam daarop het antwoord van de beeldenstormers: “Wij en willen ons handt tusschen scors en boom niet steken, wij sullen dat laeten tusschen den Prins ende den Coninck van Spagnien.” Carel, een neef van pastoor Van Herdegom, was verbonden aan het hof in Den Haag. Hij legde de contacten met Amalia van Solms waardoor de Baarlese kerk gespaard bleef. Amalia steunde de aanspraken van Baarle-Hertog. Dat was opmerkelijk, zeker als je weet dat ze daarmee openlijk inging tegen de wil van haar zoon, Prins en Stadhouders Willem II.

Bij het einde van de Tachtigjarige Oorlog had haar man een voorakkoord gesloten met Spaanse vertegenwoordigers waarmee Frederik Hendrik o.a. het land van Turnhout met inbegrip van Baarle-Hertog als een leen kreeg toegewezen. Voor de Nassaus was Turnhout een belangrijke stad omdat zij ligt tussen de Oranjesteden Breda en Diest. Na de dood van Frederik Hendrik werd een gelijkaardig akkoord gesloten met zijn weduwe, Amalia van Solms. In de Vrede van Münster werden beide akkoorden bevestigd. De Baarlese enclaves bleven bestaan omdat Amalia van Solms, als vazal van de Spaanse koning, verplicht was de rechten van de heerlijkheid Turnhout te verdedigen. Met haar invloed aan het Nederlandse hof zorgde zij ervoor

dat Baarle-Hertog “Spaans” bleef. De Remigiuserkerk bleef open voor de katholieken en de enclaves waren gered van een dreigende annexatie. Andere enclaves, in Zundert bijvoorbeeld, werden wel bezet door de Noordelijke Nederlanden en daardoor opgeheven.

Het huis van Oranje-Nassau bleef tot 1702 eigenaar van de beide Baarles. Koningin Beatrix draagt dankzij Amalia van Solms naast de titel van “Vrouwe van Breda” nog altijd die van “Vrouwe van Turnhout”.

Bronnen

Als grondslag voor dit artikel werd gebruik gemaakt van een internettekst van Thera Coppens, te vinden op: http://www.historisch-toerisme-bureau.nl/artikelen/frederik_hendrik_en_amalia_van_s.htm

Voor de aanvullingen werd geput uit:

- Dr. T.J. GEEST: “Amalia van Solms en de Nederlandse politiek van 1625 tot 1648”, uitg. Hollandia, Baarn, 1909.
- A. HALLEMA: “Amalia van Solms, een leven in dienst van haar natie”, uitg. J.M. Meulenhoff, Amsterdam.
- P.J. HEUVELMANS: “De luisterryke intrede van de vorstin van Oranje, Amalia van solms, als Vrouwe van Turnhout”, drukkerij Brepols en Dierckx zoon Turnhout.
- H. JANSSEN e.a., “Baarle, proeftuin voor Europa”, uitg. gemeenten Baarle-Nassau en Baarle-Hertog, 1999.
- H. de KOK, “Turnhout, Nassau en de scheiding van de Nederlanden”, uitg. Kredietbank, 1985.
- L. STROOBANT, “Amélie de Solms, Princesse d’Orange-Nassau et Dame de Turnhout”, verschenen in Taxandria IV, p.184-192.
- J.J. TERWEN en K.A. OTTENHEYM, “Pieter Post (1608-1669)”, uitg. Walburg Pers, Zutphen, 1993.

Kwartierstaat van Amalia van Solms

Werkgroep Genealogie

Generatie: 1

1. Gravin Amalia van Solms-Braunfels, * 31-8-1602 Braunfels,
+8-9-1675 's-Gravenhage

Generatie: 2

2. Graaf Johann Albrecht I van Solms-Braunfels, *5-3-1563,
+14-5-1623 's-Gravenhage
3. Gravin Agnes van Sayn-Wittgenstein, *18-4-1568, x13-5-1590,
+22-4-1617

Generatie: 3

4. Konrad Graaf van Solms-Braunfels, *17-6-1540, +28-12-1592,
x16-6-1559 Dillenburg
5. Gravin Elisabeth van Nassau-Dillenburg, *25-9-1542 Dillenburg,
+18-11-1603
6. Ludwig I Graaf van Sayn-Wittgenstein, *7-12-1532 Wittgenstein,
+2-7-1605 Altenkirchen, x14-1-1567 Laubach
7. Gravin Elisabeth van Solms-Laubach, *6-3-1549 Laubach,
+5-8-1599 Dillenburg

Generatie: 4

8. Philipp I Graaf van Solms-Braunfels, *23-2-1494, +11-2-1581
Hungen, x7-8-1534 Hungen
9. Gravin Anna van Tecklenburg, +27-11-1554
10. Wilhelm "de Rijke" Graaf van Nassau-Dillenburg, *10-4-1487
Dillenburg, +6-10-1559 Dillenburg, x20-9-1531
11. Gravin Juliana van Stolberg-Wernigerode, *15-2-1506 Stolberg,
+18-6-1580 Dillenburg

12. Wilhelm I Graaf van Sayn-Wittgenstein, *24-8-1485 Berleburg, +18-4-1570 Wittgenstein, x20-11-1522
13. Johannetta van Isenburg-Neumagen, *1500, +8-8-1563
14. Friedrich Magnus Graaf van Solms-Laubach, *1-10-1521, +13-1-1561 Laubach, x11-7-1545 Driedorf
15. Gravin Agnes van Wied, +24-3-1588 Sonnewalde

Generatie: 5

16. Bernhard Graaf van Solms-Braunfels, *?-8-1468, +3-3-1547, x4-11-1492 Hungen
17. Gravin Margarethe van Henneberg-Schleusingen, +20-2-1510
18. Otto VIII Graaf van Tecklenburg, +1534, x vóór 12-9-1499
19. Irmgard van Rietberg, +1540
20. Johann V Graaf van Nassau-Dillenburg, *9-11-1455 Breda, +30-7-1516 Dillenburg, x11-2-1482 Marburg
21. Landgravin Elisabeth van Hessen, *?-5-1466 Marburg, +17-1-1523 Koln
22. Botho Graaf van Stolberg-Wernigerode, *4-1-1467 Stolberg, +18-6-1538 Stolberg, x24-8-1500 Stolberg
23. Gravin Anna van Eppenstein-Koenigstein, *1482, +7-8-1538 Stolberg
24. Eberhard I Graaf van Sayn-Wittgenstein, +1494, x vóór 1472
25. Margarethe van Rodemachern, +1504
26. Salentin VI Graaf van Isenburg-Neumagen, +vóór14-11-1536, x11-9-1497
27. Elisabeth van Hunolstein Vrouwe van Neumagen & Sankt-Johannisberg, +11-11-1536
28. Otto Graaf van Solms-Laubach, *11-5-1496 Lich, +14-5-1522, x7-9-1519 (Spangenberg?)

29. Hertogin Anna van Mecklenburg-Schwerin, *14-9-1485 Wismar, +12-5-1525 Rodelheim
30. Johann III Graaf van Wied, *1485, +18-5-1533, x?-2-1506
31. Gravin Elisabeth van Nassau-Dillenburg, *1488, +3-6-1559 Dillenburg

Generatie: 6

32. Otto II Graaf van Solms-Braunfels *22-11-1426, +29-6-1504, x12-6-1464 Mainz
33. Gravin Anna van Nassau-Wiesbaden-Idstein, +1-3-1480
34. Wilhelm III Graaf van Henneberg-Schleusingen, *12-3-1434, +26-5-1480, x5-11-1469
35. Hertogin Margarete van Brunswick-Wolfenbuettel, *1451, +13-2-1509
36. Nikolaus III Graaf van Tecklenburg, +8-6-1508, x1459
37. Mathilde van Polanen, *ca.1440, +vóór 24-7-1512
38. Johann I Graaf van Rietberg, +16-2-1516, +ca. 1470
39. Margarete van Lippe, +na 3-4-1527
40. Johann IV Graaf van Nassau-Dillenburg, *1-8-1410, +3-2-1475 Dillenburg, x7-1440
41. Maria van Heinsberg Gravin van Loon, *1424, +20-4-1502
42. Heinrich III Landgraaf van Hessen tot Marburg, *15-10-1441 Spangenberg, +13-1-1483 Marburg, x30-8-1458 St.Goar
43. Anna van Katzenelnbogen, *5-9-1443, +16-2-1494 Marburg
44. Heinrich “de Oude” Graaf van Stolberg, *ca.1433, +17-9-1511 Stolberg, x1452
45. Gravin Margarethe van Mansfeld
46. Philipp I Graaf van Eppenstein-Koenigstein, +1481

47. Gravin Ludowika van der Marck Vrouwe van Rochefort, Montagu, Agimont, +1524
48. Georg I Graaf van Sayn-Wittgenstein, +1472, x vóór 9-3-1449
49. Gravin Elisabeth van der Mark
50. Gerhard Heer van Rodemachern, Kronenburg & Neuerburg, +1458/1459, x1441
51. Gravin Margaretha van Nassau-Weilburg-Saarbruecken, *26-4-1426, +5-5-1490
52. Gerlach II Graaf van Isenburg-Grenzau, +1502, x6-2-1455
53. Hildegarde van Sirck, *ca. 1436, +1491
54. Heinrich Heer van Hunolstein, +24-2-1486, x23-3-1466
55. Elisabeth van Bolchen tot Zolveren, +31-10-1506/27-8-1507
56. Philipp Graaf van Solms-Lich, *15-8-1468, +3-10-1544 Frankfurt am Main, x15-2-1489
57. Gravin Adriana van Hanau-Muenzenberg, *1-5-1470 Hanau, +12-4-1524
58. Magnus II Hertog van Mecklenburg-Schwerin and Guestrow, *1441, +20-11-1503 Wismar, x29-5-1478 Anklam
59. Sophie van Pommern-Wolgast, +26-5-1504 Wismar
60. Friedrich van Runkel Graaf van Wied, +31-8-1487, x1454
61. Gravin Agnes van Virneburg, +12-3-1478
62. = 20
63. = 21

Generatie: 7

64. Bernhard II Graaf van Solms-Braunfels, +6-8-1459, x6-7-1421
65. Elisabeth van Isenburg-Buedingen, +1-8-1451
66. Johann Graaf van Nassau-Wiesbaden-Idstein, *1419, +9-5-1480, x17-6-1437 Breda

67. Gravin Maria van Nassau-Dillenburg, *2-2-1418, +11-10-1472
68. Wilhelm II Graaf van Henneberg-Schleusingen, *14-3-1415, +8-1-1444, x1432
69. Gravin Katarina van Hanau, *21-1-1408, +25-9-1460
70. Heinrich “de Vredelievende” Hertog van Brunswick-Wolfenbuettel, *1411, +7-12-1473, x2-2-1436 Kleve
71. Helene van Cleves, *18-8-1423, +3-7-1471
72. Otto VII Graaf van Tecklenburg, +1450, x ca. 1428
73. Ermengard van Hoya, +vóór 26-5-1439
74. Willem II van Polanen Heer van Berg, Hedel, Millingen en Didam, *22-2-1404, +25-11-1465, x10-11-1429
75. Lutgardis van Bentheim, +21-5-1445
76. Konrad V Graaf van Rietberg, +1481, x vóór 24-6-1450
77. Gravin Jakoba van Neuenahr Abbess of Herford, +23-2-1492
78. Bernhard VII “Bellicosus” Edele Heer van Lippe, *1429, +2-4-1511, x vóór 18-11-1452
79. Gravin Anna van Holstein-Schauenburg, +25-9-1495
80. Engelbert I Graaf van Nassau-Dillenburg, *ca. 1370, +3-5-1442 Breda, x1-8-1403
81. Johanna van Polanen Vrouwe van Breda, de Lek, Oosterhout, Niervaart, *10-1-1392, +15-5-1445 Breda
82. Jan II van Heinsberg Heer van Dalenbrug, Heinsberg & Leeuwenberg, 24-6-1438, x vóór 14-12-1423
83. Gravin Anna van Solms-Braunfels Vrouwe van Falkenstein & Koenigstein, *ca. 1390, +25-11-1433
84. Ludwig I Landgraaf van Hessen, *6-2-1402 Spangenberg, +17-1-1458 Spangenberg, x8-9-1433 Kassel
85. Anna van Saksen, *5-6-1420, +17-9-1462 Spangenberg

86. Philipp “de Oude” Graaf van Katzenelnbogen, *vóór 27-6-1402, +28-7-1479, x24-2- 1422 Darmstadt
87. Gravin Anna van Wuerttemberg, *vóór 22-2-1408, +16-4-1471 Waiblingen
88. Bodo VII Graaf van Stolberg & Wernigerode, *vóór 1370, +15-3-1455 Stolberg, x17-6- 1435
89. Gravin Anna van Schwarzburg-Blankenburg, *26-1-1416 Arnstadt, +24-12-1481 (Rossla, Saksen)
90. Graaf Volrad I van Mansfeld, *1380, +1450, x1435
91. Hertogin Margarete van Schlesien-Glogau in Sagan, +na 9-5-1491
92. Eberhard III Heer van Eppenstein, +1475, x1438
93. Gravin Anna van Nassau-Wiesbaden-Idstein, +1465
94. Graaf Louis I van der Marck Heer van Rochefort en Agimont, Graaf van Rochefort, +1498
95. Nicolaa d’Aspremont-Buzancy, +1470
96. Johann IV Graaf van Sayn-Wittgenstein, Homburg & Vallendar, x vóór 24-2-1391
97. Gravin Catharina van Solms-Burgsolms, + na 2-9-1415
98. Eberhard II van der Marck Heer van Sedan, Heer van Arenberg, +14-10-1440, x15-11-1410
99. Marie de Bracquemont Vrouwe van Sedan, +1415
100. Johann III Heer van Rodemachern, +1-10-1439
101. Irmgard van Bolchen
102. Philipp I Graaf van Nassau-Weilburg-Saarbruecken, *1368, +2-7-1429 Wiesbaden, x8-5-1412
103. Isabelle van Lorraine, *1397, +17-1-1455 Saarbruecken
104. Gerlach I Graaf van Isenburg-Grenzau, +1490
105. Jutta van Eppenstein-Muenzenberg
106. Arnold VII van Sirck Graaf van Moncler, +1443, x2-2-1434

107. Eva van Dhaun
108. Nikolaus VI van Hunolstein, +1455, x ca. 4-7-1414
109. Demudis Kammerer van Worms gt Dalberg, +na 3-4-1455
110. Johann van Bolchen Heer van Zolveren, +ca. 1466, x24-7-1435
111. Margareta van Elter
112. Kuno Graaf van Solms-Lich, +23-5-1477 Koenigstein,
x16-10-1457
113. Walpurgis Wild- en Rijngravin tot Dhaun en Kyrburg, +28-9-1493
114. Philipp I Graaf van Hanau-Muenzenberg, *21-9-1449, +26-8-1500,
x12-9-1468
115. Gravin Adriana van Nassau-Dillenburg, *7-2-1449 Breda,
+15-1-1477
116. Heinrich IV-II “de Dikke” Hertog van Mecklenburg-Schwerin,
*1417, +9-3-1477, x?-5-1432
117. Markgravin Dorothea van Brandenburg, *9-2-1420 Cadolzburg,
+19-1-1491
118. Erich II Hertog van Pommern-Wolgast, *ca. 1425, +5-7-1474
Wolgast, x ca. 11 November 1451
119. Sophia van Pommern, *ca. 1435, +24-8-1494 Stolp
120. Dietrich IV Graaf van Wied, +1460
121. Gravin Anastasia van Isenburg-Wied Vrouwe van Wied,
+na 27-3-1429
122. Philipp I Graaf van Virneburg, Heer van Falkenstein, +1443,
x1419
123. Catherine van Saffenberg Vrouwe van Neuenahr, *1406
124. = 40
125. = 41
126. = 42
127. = 43

Amalia's 400ste geboortedag

Antoon van Tuijl

Op 31 augustus 2002 vierde onze vereniging de vierhonderdste verjaardag van Amalia van Solms, naamgeefster van onze Heemkundekring. Bestuur en activiteitencommissie bedachten goede plannen voor een mooi verjaardagsfeest. Ze legden de nodige contacten om hun ideeën waar te kunnen maken.

Gouden lijst

In het Heemhuis werd in de tentoonstellingszaal een speciaal hoekje ingericht voor Amalia. Iedereen mocht weten dat wij een jarige hadden. Zo stond zij levensgroot in haar prachtig glanzende kleed, zichtbaar voor elke voorbijganger en voor elke tentoonstellingsbezoeker. Naast haar hing een gouden lijst met daarin de verklaring voor haar onverwachte verschijning. Zo lieten wij aan heel Baarle weten: onze Amalia is jarig!

Verjaardagsvisite

Op zaterdag 31 augustus verzamelde zich rond twaalf uur een grote groep mensen bij het Heemhuis om samen naar Turnhout te fietsen. Anderen volgden met de auto.

Op verzoek van de voorbereidingscommissie voor deze dag, trok het stadsbestuur alle gastvrijheidsregisters open. Zo konden we op gepaste wijze op verjaardagsvisite.

Stadhuis

Wij bezochten het statige stadhuis. Archivaris Harry de Kok leidde ons rond en liet ons een aantal historisch belangrijke schilderijen zien. Het grote portret van Amalia van Solms kreeg daarbij de meeste aandacht.

Website

Een van de hoogtepunten van deze dag werd de presentatie van onze juist ontwikkelde website. We werden toegelaten in de statige Raadszaal. Jan

Broos en Herman Janssen lieten zien op welke wijze onze Amalia-vereniging zich vanaf dat moment kon presenteren aan “de wereld”. Uitgerekend op de vierhonderdste verjaardag van onze naamgeefster, kregen de leden in ons eigen Baarle en belangstellenden van over heel de wereld de mogelijkheid om uit te pluizen hoe onze vereniging aan haar naam komt en zij hebben de gelegenheid onze activiteiten te volgen, genealogische gegevens op te pikken,

*Het grote portret van Amalia in
het Stadhuis van Turnhout*

enz. enz. De uitvoering en vormgeving hiervan, te vinden op het adres www.amaliavansolms.org oogstte veel bewondering. Het warme applaus getuigde daarvan.

Kasteel

Door de schermutselingen van de Tachtigjarige Oorlog, die ook Turnhout niet onberoerd lieten, was het kasteel een ruïne geworden. Na 1648 – de vrede van Munster maakte Amalia van Solms tot Vrouwe van Turnhout – liet zij het kasteel herbouwen. Jaarlijks hield zij er enkele maanden hof.

Een verjaardagsvisite zonder een bezoek aan Amalia's kasteel zou niet compleet geweest zijn. Twee functionarissen van het Turnhoutse Gerecht – huidige gebruiker van het kasteel – waren bereid ons te ontvangen en het prachtig gerestaureerde gebouw van boven tot beneden te laten zien. Door de geheel andere functie is van de oorspronkelijke inrichting niets meer terug te vinden. Maar niets hield de fantasie tegen om te “zien” hoe Amalia hier in weelde gewoond kan hebben. Het wordt uiterst zelden toegestaan aan groepen dit kasteel te bezoeken. Wij kregen op deze speciale dag die kans wel. Ook dat maakte ons bezoek aan Amalia's huis zeer bijzonder.

Rond getal

Dat onze vereniging goed geworteld is in de Baarlese gemeenschap, blijkt uit ons steeds maar groeiende aantal leden. Het trof wel bijzonder mooi dat we uiterekend op deze dag een rond getal bereikten. Dat mocht niet ongemerkt passeren. In een van de prachtige zalen van het kasteel verwelkomde onze voorzitter Ad Jacobs het vijfhonderdste lid. Omdat hier sprake was van een gezinslidmaatschap, werden zowel Wil Verheyen als zijn vrouw Annelies in de bloemetjes gezet en met applaus in de grote Amalia-familie opgenomen.

U ziet het; Amalia's verjaardag werd een rijk gevulde activiteit voor het bestuur en een grote groep leden van onze vereniging.

Vooruitziende blik?

Antoon van Tuijl

Bij de viering van 750 jaar Zondereigen in 2001, was naast "Marcblas" – heemkundekring uit Merksplas – ook "Amalia van Solms" zeer nauw betrokken. De samenwerking tussen de twee verenigingen en de Zondereigense bevolking verliep buitengewoon goed. Bij wijze van nadere kennismaking, presenteerden de heemkundekringen zich op zekere dag aan de gemeenschap van Zondereigen. Toen werd ook de nieuwe "Werkgroep Zondereigen" ten doop gehouden. In de drukte ontstond op een bepaald moment een komische situatie. Een kinderwagen werd heel even "geparkeerd" bij onze levensechte Amalia. Dan mag de fotograaf niet aarzelen! Zo ontstond dit fraaie plaatje. Wie had kunnen denken dat we nog eens dit als onderschrift bij deze foto konden schrijven...

Amalia van Solms gaat wandelen met haar bet-bet-bet-...achter-achter-achter-...kleinkind Amalia!

Arme Amalia

Antoon van Tuijl

Al zesenvestig keer schreef ik deze titel boven mijn vaste rubriek in Van Wirskaante. In het kader van deze speciale editie durf ik hem nauwelijks te gebruiken! Toch mag hij ook hier niet ontbreken. Voor wie het nog niet weet, verklaar ik de keuze van de titel.

Leeg huis

In 1987 krijgt onze vereniging de beschikking over eigen huisvesting: het voormalige gemeentehuis van Baarle-Hertog. De oude ruimten worden schoon gemaakt, opgeknapt, geschilderd.... Nu zou eigenlijk moeten volgen: ...en ingericht. Ingericht? Waarmee? U raadt het al. Arme Amalia...De inrichting moet gebeuren met gekregen spullen. Een tafel van hier, een paar stoelen van daar... Amalia heeft het niet breed. De behulpzaamheid van veel leden is echter groot. In korte tijd zijn we zo ver dat we kunnen vergaderen en mensen kunnen ontvangen.

Bewaren

Tot de taken van een heemkundekring behoort het bewaren van zaken met historische en heemkundige waarde. Daarom verzamelen we boeken, foto's, bidprentjes, documenten en voorwerpen. Ja, ook voorwerpen. Vanaf het begin heeft ons bestuur besloten geen heemkundemuseum in te richten. Twee overwegingen leidden toen tot die keuze. De eerste: er zijn al zo veel heemmusea en ze lijken zo veel op elkaar. Kunnen wij dan nog iets nieuws toevoegen? De tweede: als wij een museum opzetten, zullen we in de kortste keren met ruimtegebrek zitten. Dus geen museum! Maar we verzamelen en bewaren wel oude kleine gebruiksvoorwerpen. Daarmee kleden we ons Heemhuis graag aan en ze komen regelmatig van pas bij thema-tentoonstellingen.

Om zo'n verzameling op te bouwen, hebben we beroep gedaan op de leden onder de titel: Arme Amalia. Daarop is goed gereageerd. Een stroom van spulletjes is binnengekomen. Als u nu de rubriek "Arme Amalia" in Van Wirskaante ziet, dan volgt steeds een lijst met schenkingen uit de laatste periode met de namen van de goede gevers.

In deze speciale uitgave van Van Wirskaante kan ik met vreugde melden, de ontvangst van een naamgenootje! De goede gevers zijn Prins Willem-Alexander en Prinses Máxima.

Kerstwens 2003

Herman Janssen

Kerstmis, 25 december 2003. Midwinterfeest, zonnewende. Stilstand en hergeboorte van de zon. Tijd voor een korte bezinning op twee weliswaar totaal van elkaar verschillende geboorten.

De eerste geboorte – die van een jongetje – ruim 2000 jaar geleden. Aangekondigd door de aartsengel Gabriël en een grote toekomst voorspeld door de profeten. De geboorte van de Koning der Joden. De tweede geboorte – die van een meisje – twee en een halve week geleden. Aangekondigd door de Rijksvoorlichtingsdienst en een grote toekomst voorspeld door de media. De geboorte van de Prinses van Oranje-Nassau.

De Koning der Joden werd geboren in Bethlehem, *de Prinses van Oranje-Nassau* in Den Haag. Gelukkig voor haar, want anno 2003 is het in Nederland een stuk veiliger dan in Palestina.

Zijn moeder was niet welkom in de herberg. Er was geen kamer vrij. Met moeite vond ze onderdak in een oude stal. *Haar* moeder werd met open armen ontvangen op de vijfde verdieping van het Bronovo-ziekenhuis, waar meerdere kamers voor haar waren gereserveerd. *Hij* werd geboren zonder enige hulp van buitenaf, *zij* werd op de wereld gezet door een team van gescreende, professionele hulpverleners. *Hij* werd in een kribbe met stro gelegd, verwarmd door de adem van een goedhartige os (of was het een ezel). *Zij...*, nou ja, *zij* niet.

Voor *Hem* was er engelengezang, voor *haar* 101 kanonschoten, klokkengebeier en vlaggenvertoon. *Zijn* geboorte vond plaats in alle eenvoud, *die van Amalia* was een echt mediagebeuren. Voor *Jesus* geen registratie van een internet-domeinnaam, geen zelfgemaakte foto die de wereld werd rondgestuurd door een fiere papa, geen tv-toespraak van premier Balkenende. Maar..., boven *Zijn* stal bleef een ster stille staan en dat betekent meer dan het licht van *alle* televisiespots vóór het Bronovo-ziekenhuis.

In de vreugde van twee weliswaar totaal van elkaar verschillende geboorten, wens ik iedereen namens het bestuur van heemkundekring Amalia van Solms een vredevol jaar. Mogen *wij allen* er nog bij zijn als “*ons prinsesje*” de nieuwe Koningin van Nederland wordt. Na drie en een halve eeuw combineert dan opnieuw een Amalia de titels van Vrouwe van Breda en Vrouwe van Turnhout. Dat wordt ongetwijfeld weer een feestelijke dag voor onze vereniging.

Bronvermelding

Gerard van Honthorst (1590-1656)

- Voorpagina ‘Portret van Amalia van Solms’, 1632.
Pagina 17 ‘Elizabeth, koningin van Bohemen’, 1634.
Pagina 18 ‘Frederik Hendrik en Amalia van Solms’, 1637.
Pagina 26 ‘Groepsportret van Amalia van Solms met Frederik Hendrik en hun dochters Albertina Agnes, Henriette Catherina en Maria’, 1647.
Pagina 31 ‘Portret van Amalia van Solms en profil’, ca. 1632.
Pagina 42 ‘Portret van Amalia van Solms’, naar Gerard van Honthorst, ca. 1650.

Michiel Jansz. van Mierevelt

- Pagina 20 ‘Maurits, Prins van Oranje’, ca. 1614.

Rijksvoorlichtingsdienst

- Pagina 46 © 2004.

De redactie heeft gepoogd de herkomst van de gebruikte afbeeldingen te achterhalen. Voor een aantal afbeeldingen is dit echter niet gelukt; mochten wij hiermee het belang van de rechthebbenden hebben geschaad, dan verzoeken wij u contact met ons op te nemen.

Bij Drukkerij Em. de Jong

rollen

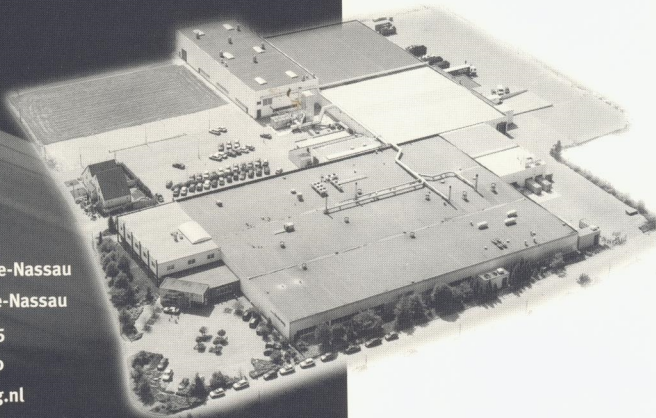
opmerkelijke

producties

van de pers

Midden tussen het groen van de Baronie, letterlijk op de Nederlands - Belgische grens in Baarle-Nassau, bevindt zich - sinds 1906 - Drukkerij Em. de Jong. Deze moderne Nederlandse grafische onderneming geniet in de grensstreek, maar ook ver daarbuiten grote bekendheid. Steeds meer opdrachtgevers - formaat uit vooral Nederland en België weten ons moeiteloos te vinden. Dat is trouwens niet verwonderlijk, want wij hebben onze klanten veel te bieden: kwalitatief hoogwaardige faciliteiten, messcherpe prijzen en tiptop service.

Drukkerij Em. de Jong
Postbus 8 5110 AA Baarle-Nassau
Visweg 8 5111 HJ Baarle-Nassau
Telefoon 013 - 507 5555
Telefax 013 - 507 9100
Internet www.emdejong.nl
E-mail drukkerij@emdejong.nl

van w i r s k a a n t e